

Igor Longo, prof. psiholog
Ranka Mustić, odgojiteljica
Nives Urlić, odgojiteljica
Dječji vrtić CVIT MEDITERANA
Split

Darovito predškolsko dijete
- radionica s prikazom iskustava -

Sažetak

Znaci djetetova ubrzana razvoja zapažaju se vrlo rano. U predškolskom razdoblju moguće je prepoznati, identificirati te na različite načine poticati djetetove visoke kognitivne potencijale. Zadaća je svake predškolske ustanove da pronade pristupe koji će omogućiti da i ta djeca zadovolje svoje specifične potrebe.

Jedan od kvalitetnih načina poticanja jest i organiziranje igraonice za intelektualno darovitu djecu. Autori imaju višegodišnje iskustvo u radu s darovitima, te će tijekom radionice za odgojitelje prikazati sve ono što smatraju značajnim za uspjeh takva oblika rada.

Ključne riječi: darovitost, predškolsko dijete, igraonica, poticanje, razvoj

-----

Utjecaj okruženja u kojem dijete živi iznimno je važan za njegov cjelokupni razvoj, posebice intelektualni (v. i Milanović i sur, 2000.), a zadaća je odraslih zadovoljavanje "specifičnih interesa, poticanje razvoja". Temeljno načelo prema kojima se organizira i provodi odgojno-obrazovni rad s darovitom djecom jest zadovoljavanje njihovih specifičnih potreba te ostvarenja njihova prava na odgovarajući razvoj i obrazovanje.

Rano otkrivanje i poticanje sposobnosti darovite djece sve više dobiva na važnosti i ustupa mjesto dosadašnjem uvjerenju kako osobu koja ionako posjeduje superiorne sposobnosti ne treba još dodatno poticati i o njoj posebno skrbiti. Stav kako darovitima ne trebaju posebni programi pokušaj je pronalaženja alibija odraslih da bez sustavnog napora i površno pristupaju darovitima i time ih liše dodatnih sadržaja i kognitivnih izazova. Darovitost nije samo djetetov dar, nego je dar i njegovoj okolini, ali isto tako i obveza toj istoj okolini. Daroviti i mladi visokih potencijala budućnost su svakog društva, jedino s njima možemo graditi novi milenij. (v. i Cvetković-Lay, 2000. i 2002.)

Daroviti mogu imati i niz skrivenih poteškoća koje se ponekad teže uočavaju jer počesto imaju kompenzacijske načine rješavanja problemskih situacija. Poznato je kako je razvoj darovitih "asinkron" (u stručnoj literaturi na engleskom jeziku javljaju se termini: *asynchrony*, *asynchrony development*, *dysplasia*, *dyssynchronia*),

odnosno tjelesni, emocionalni, kognitivni razvoj mogu biti nesukladni i različiti od kronološkog uzrasta djeteta. Uz darovitost, mogu se javiti i poteškoće učenja pisanja i čitanja, skromna vizualna memorija, loša organizacija vremena, pa dijete izgleda prosječno. Ako je kognitivno darovito dijete skromnih socijalnih vještina, niske emocionalne zrelosti, slabih tjelesnih sposobnosti, nepovoljne slike o sebi – onda se lako može pojaviti problem i djetetu i roditelju i odgojitelju/učitelju i široj društvenoj zajednici.

Odgojno-obrazovna ustanova dužna je osigurati djetetu kontinuirani razvoj u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima (v. i Rosić, 2002., str. 121). Djeca s vrlo visokim kvocijentom inteligencije mogu imati mnogo veće probleme sa svojim socijalnim snalaženjem od vršnjaka i to ponajprije zbog posebne strukture ličnosti, snažnog osjećaja samosvijesti, neovisnosti u mišljenju i motivaciji, užitku u izazovima i spremnosti na rizik, postavljanju visokih kriterija sebi i drugima. Drugim riječima, daroviti zahtjevaju drugačiji kurikulum, koji su mu, dakako, *volo nolo*, obvezni osigurati odrasli.

DV Cvit Mediterana, poštujući zakonske odredbe i smjernice koje govore o djeci s posebnim potrebama, napravio je stanovite stručne napore: od podizanja kompetencije djelatnika za rad s darovitom djecom (2-godišnja edukacija stručnih djelatnika i supervizija J. Lay-Cvetković), do izrade i provedbe diferenciranih programa (obogaćene aktivnosti i projekti). U rad s darovitim predškolcima uključio se cjelokupni stručni tim ustanove. Prva igraonica za predškolsku djecu (kao kraći program) otvorena je u jesen 2001., nakon dobivanja potrebne verifikacije nadležnog ministarstva. Djeca, koja su prošla proces multidimenzijske dijagnostike, sastaju se jednom tjedno u popodnevnim satima u trajanju od 2 sunčana sata, tijekom cijele pedagoške godine. Organiziranjem igraonice pokazali smo da uzimamo u obzir specifične osobine te djece iz kojih proizlaze i neke posebne potrebe u odgoju, kao što je potreba za kontaktiranjem s djecom iste kronološke dobi te potreba za kontaktiranjem s djecom visokih kognitivnih sposobnosti.

I na takvom mjestu, u igraonici, u predviđenom vremenu traže se odgovori na mnoga realna pitanja iz svijeta koji nas okružuje. Jedno od zadnjih jest: Kako onemogućiti Tsunami da ugrozi toliko mnogo ljudskih života?

"Ljudi bi napravili ribu, extra-fish, koja bi imala crveno oko i to oko bi osjetilo ako bi se pod morem nešto dogodilo... potres. Onda bi to oko odbrojalo do 12 sekundi i taj signal poslalo u satelite. Iz satelita bi se ta poruka poslala na zemlju i na svim ekranima na TV bi se pojavile smetnje. Te smetnje su upozorenje da se ljudi pripreme i na vrijeme sklone. Svi bi bili upozoreni i nitko ne bi poginuo".

Na odraslima je zadaća tragati za odgovorima na pitanje - što i kako s darovitima činiti? (v. i Rosić, 2002.). Osim toga, ustanoviti "koliko njih ima posebni program" prilagođen potrebama (Cvetković-Lay, J.; Makanec, B. 2000.), i "imamo li mi koji s njima radimo dostatno treninga?". Jer, to je temeljni preduvjet da zaista nešto korisno i učinimo. Potreba za takvim diferenciranim programima jest nedvojbeno i "izražena ... a njihovo postojanje opravdano" (Milanović i sur., 2000.). Nadalje, raditi nam je na podizanju kompetencije odgojitelja i učitelja da lakše i

točnije prepoznaju i dijagnosticiraju darovite pojedince, odnosno raditi "na" učiteljima (čitaj i: odgojiteljima) kao "instrumentu za valjanu identifikaciju" (v. i Koren, 2002.).

Tijekom 3-satne radionice za 20 – 25 sudionika (odgojitelja i stručnih suradnika) autori će prikazati različite didaktičke materijale te, uz postere, grafofolije i *PowerPoint* prezentacije, iznijeti rezultate rada s djecom.

Summary

Signs of the child's faster development can be noticed very early. During pre-school stage it is already possible to recognise, identify and encourage child's high cognitive potentials. It is duty of all pre-school facilities to find a way to ensure that children will be able to satisfy such specific needs.

One of quality oriented ways to encourage that is organisation of workshops for talented children. These authors have experience from many years of doing that, and during the workshop for pre-school teachers, they will present them with everything that is important for successful implementation of that work.

Key words: giftedness, pre-school child, workshop, encourage, development.

Literatura:

1. Bakotić, M. i sur. (2000). Darovito dijete u vrtiću, prikaz iskustava: zbornik radova. DV Cvit Mediterana, Split
2. Bakotić, M.; Longo, I.; Perina, A. (2002). "Intelektualno darovito dijete u vrtiću". U: Poticanje darovite djece i učenika: zbornik radova 26. škola pedagoga. HPKZ, Zagreb
3. Cvetković-Lay, J. (1995). Ja hoću i mogu više. Alinea, Zagreb
4. Cvetković-Lay, J. (2000). "Trebamo li talente za novi milenij?". U: Zbornik radova. DV Cvit Mediterana, Split
5. Cvetković-Lay, J. (2002). Darovito je, što ću sa sobom?, Alinea, Zagreb
6. Cvetković-Lay, J.; Majurec Sekulić, A. (1998). Darovito je, što ću s njim? Alinea, Zagreb
7. Cvetković-Lay, J.; Makanec, B. (2000). "What do gifted children think about the quality of education". U: Ways towards quality in education: International conference proceedings. Brdo-Kranj
8. Cvetković-Lay J.; Pečjak, V. (2004). Možeš i drukčije, priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja. Alinea, Zagreb
9. Čudina-Obradović, M. (1990). Nadarenost, razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje. Školska knjiga, Zagreb
10. Milanović, M. i sur. (2000). Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj. UNICEF, Zagreb

11. Koren, I. (2002). "Prilagođavanje identifikacijskih postupaka suvremenim koncepcijama darovitosti". U: Poticanje darovite djece i učenika: zbornik radova 26. škola pedagoga. HPKZ, Zagreb
12. Rosić, V. (2002). "Rad s darovitima – naša pedagoška obvezatnost". U: Poticanje darovite djece i učenika: zbornik radova 26. škola pedagoga. HPKZ, Zagreb
13. Vrgoč, D. (2002). "Rad s darovitim učenicima". U: Poticanje darovite djece i učenika: zbornik radova 26. škola pedagoga. HPKZ, Zagreb